

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
проф. О.В. Власенко

О.В. Власенко

« _____ » _____ 2019 р.

ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА - СІМЕЙНА МЕДИЦИНА
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 222 Медицина
(код і найменування спеціальності)
мова навчання українська, російська, англійська

Вінниця
2019 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Проф. Палій І.Г., к.мед.н, доц. С.Г. Мелашенко, д.мед.н. Заїка С.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Завідувач кафедри внутрішньої медицини №3 д.м.н., професор Іванов В.П.

Завідувач кафедри внутрішньої медицини медичного факультету №2 д.м.н, професор Жебель
В.М.

Обговорено на засіданні кафедри внутрішньої та сімейної медицини Вінницького
національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на
центральної методичній раді / науковій комісії

« 17 » квітень 2019 року, протокол № 8

Схвалено на центральній методичній раді / науковій комісії та рекомендовано до затвердження
вченою радою « 20 » 05 2019 року, протокол № 15

Затверджено вченою радою Вінницького національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова

« 30 » 05 2019 року, протокол № 10

Вчений секретар (Серебреннікова О.А.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Загальна практика - сімейна медицина» складена відповідно до освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 222 «Медицина»

(код і найменування спеціальності)

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту винесені питання медико-соціальних аспектів здоров'я населення, організації і здійснення первинної медико-санітарної допомоги (превентивної, куративної, паліативної) та невідкладної допомоги при найпоширеніших неінфекційних хронічних захворюваннях, інфекційних недугах, ведення яких входить до компетенції сімейного лікаря.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організації роботи сімейного лікаря в загальній структурі медичної допомоги, а також діагностика, лікування, профілактика, реабілітація найбільш розповсюджених захворювань, ведення яких входить до компетенції сімейного лікаря.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Загальна практика - сімейна медицина» (ЗПСМ) здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма загальної практики. У свою чергу, «Загальна практика - сімейна медицина» формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін (Внутрішні хвороби, Кардіологія, Ревматологія, Фтизіатрія, Гастроентерологія, Ендокринологія, Онкологія, ЛОР-хвороби, Неврологія, Офтальмологія, Педіатрія, Клінічна фармакологія, Інфекційні захворювання, Дерматовенерологія) та теоретичного (Нормальна анатомія, Патологічна анатомія, Фізіологія, Патологічна фізіологія, Фармакологія, Мікробіологія, Гістологія).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “ Загальна практика - сімейна медицина” є здобуття аспірантами знань, навичок та вмінь в сфері діагностики, лікування, профілактики, реабілітації, організації допомоги розповсюджених захворювань людини, достатніх для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у

практичну медицину та інші сфери життя, зокрема при викладанні предмету “Загальна практика - сімейна медицина” на додипломному етапі ЗВО.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Загальна практика - сімейна медицина” є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності під час виконання роботи з обслуговування населення на первинному рівні медичної допомоги.

Результати навчання

Програмні результати навчання (РН):

- РН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації
- РН2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- РН3 Виявляти не вирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення
- РН4 Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження
- РН5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- РН6 Виконувати оригінальне наукове дослідження
- РН7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- РН8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- РН9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- РН10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- РН11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- РН12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- РН13 Організовувати освітній процес
- РН14 Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення
- РН15 Оволодіння професійними навичками в межах компетенції лікаря (завідувача підрозділом)
- РН16 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами
- РН17 Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Володіти ключовою інформацією про показники популяційного здоров'я України в глобальному контексті та директивні документи Всесвітньої організації здоров'я, МОЗ щодо покращення здоров'я населення країни та решти світу.
2. Вміти провести практичне заняття, семінар зі студентами з тематики дисципліни «Загальна практика - сімейна медицина», забезпечивши адекватний контроль самопідготовки, підготовки завдань 1-2-3 рівнів, клінічний розбір пацієнта в межах компетенції ЛЗП.
3. Забезпечити надання кваліфікованої первинної лікувально-профілактичної допомоги прикріпленому за сімейним принципом населенню в обсязі кваліфікаційної

характеристики лікаря спеціальності „загальна практика – сімейна медицина” в умовах амбулаторно-поліклінічного закладу та вдома, в тому числі при невідкладній допомозі.

4. Вміти здійснювати практичну роботу на посаді завідувача відділення (амбулаторії) Центру ПМСД, забезпечивши правильне ведення звітної та первинної документації, планування превентивних заходів серед прикріпленого населення, взаємодію з закладами вторинної-третинної допомоги (в т.ч., адекватне ведення пацієнтів в межах компетенції лікаря загальної практики).

5. Вміти самостійно написати наукову статтю у форматі аналітичного огляду літератури, оригінального дослідження, описання клінічного випадку на адекватному методологічному рівні з залученням методів дисперсійного, кореляційного та регресійного аналізу, використанням інформації з наукометричних баз.

6. Вміти написати наукове повідомлення (тези доповіді) англійською мовою.

7. Вміти виступити з доповіддю на науковій конференції національного рівня з адекватним оформленням результатів дослідження. Називає клінічні прояви, сучасні методи лабораторної та інструментальної діагностики гострих інфекцій верхніх та нижніх дихальних шляхів. Він здатний призначити та обґрунтувати базисну терапію цих інфекцій, оцінити її ефективність та безпечність.

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Педагогічна та медична практика
Загальна практика - сімейна медицина	Модуль 1	300	10	0	90	90	120
	Модуль 2						

Змістовий модуль 1 (2 рік)

Тема 1. Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Історія впровадження сімейної медицини в Україні.

Розмежування рівнів медичної допомоги та значення первинної допомоги, її характерні риси та принципи. Варіанти організації роботи лікарів загальної практики. Функціональні обов'язки і основні компетенції. Початок запровадження сімейної медицини в Україні та етапи реформування системи на засадах сімейної медицини.

Тема 2. Система підготовки та безперервного навчання лікаря загальної практики в сучасних умовах. Соціальне значення діяльності сімейного лікаря.

Місце сімейної медицини в програмах додипломної підготовки лікарів. Післядипломна підготовка ЛЗП, її основні форми, наповнення робочих програм. Ліцензування сімейних лікарів, в т.ч. для приватної практики. Роль сімейного лікаря в покращення здоров'я популяції. Лікарське самоврядування – його види та перспективи подальшого розвитку.

Тема 3. Організація роботи сімейного лікаря. Основи інформаційного забезпечення ЦПМСД, амбулаторій сімейного лікаря. Електронні системи обліку пацієнтів. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.

Форми організації роботи ЛЗП. Сучасні системи електронного обліку пацієнтів та принципи реєстрації захворювань за МКХ-10 та ІСРС2. Різновиди телемедицини її роль та перспективи подальшого розвитку. Вплив сучасних інформаційних технологій на самоосвіту пацієнтів та взаємовідносини з постачальниками медичних послуг.

Тема 4. Доказова медицина. Протоколи та клінічні настанови в практичній роботі

ЛЗП.

Реєстр медико-технологічних документів МОЗ України та його наповнення. Застосування адаптованих клінічних настанов та національних протоколів у створенні локальних протоколів. Міжнародна практика створення клінічних настанов на засадах доказової медицини. Ієрархії доказів в дослідженнях, різновиди похибок. Пошук сучасних рекомендацій в глобальній мережі. Правові та організаційні аспекти проведення наукових досліджень у закладах ПМСД.

Тема 5. Методи статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень.

Робота з наукометричними базами.

Засвоєння різноманітних статистичних інструментів аналізу даних наукових досліджень: дисперсійний, кореляційний, дискримінантний, кластерний, регресійний аналіз. Пошук наукової інформації в глобальній мережі, в т.ч. наукометричних базах. Авторитетність публікацій в наукових журналах.

Тема 6. Принципи і види медичного страхування, діяльність сімейного лікаря в умовах страхової медицини.

Економічна сутність страхової медицини. Порядок медичного страхування. Джерела фінансування страхової медицини. Права пацієнта на вільний вибір лікаря в умовах медичного страхування. Проблеми впровадження страхової медицини в Україні

Тема 7. Концепція та основні відмінності паліативної медичної допомоги. Основні принципи та методи паліативної допомоги.

Визначення паліативної допомоги. Основні принципи керування больовим синдромом. Забезпечення адекватного догляду за декомпесованим хворим. Потреба в паліативній допомозі в популяції. Порядок надання хоспісної допомоги в амбулаторних умовах. Ведення пацієнтів на термінальних стадіях захворювань в практиці сімейного лікаря, взаємодія зі спеціалістами.

Тема 8. Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Показники популяційного здоров'я та фактори, які на нього впливають.

Ключові показники стану здоров'я населення та основні фактори, які на нього впливають. Зв'язок між економічним благополуччям популяції, якістю медичного обслуговування та станом її здоров'я. Демографічна ситуація та специфічні проблеми в Україні зі збереженням фізичного та психічного здоров'я населення. Політика держави у галузі охорони здоров'я. Концепція громадського здоров'я і шляхи його реалізації. Поняття про здоров'я, проміжний стан хвороби.

Тема 9. Контроль факторів ризику основних неінфекційних захворювань. Сучасні методики стратифікація ризику пацієнта.

Структура смертності населення України. Глобальна стратегія ВОЗ у боротьбі з найпоширенішими неінфекційними хронічними захворюваннями (НІЗ). Основні фактори ризику НІЗ. Здоровий спосіб життя та його складові – рівень, якість, стиль. Роль сімейного лікаря в популяризації здорового способу життя. Роль державних програм у боротьбі з НІЗ.

Тема 10. Вакцино- та інша імунопрофілактика - історія, ефективність, організаційне забезпечення.

Основи вакцінопрофілактики. Історичні аспекти: основні досягнення, проблеми та перспективи. Імунітет: основні поняття, структура імунної системи та її механізми. Характеристика вакцин, що використовуються у дітей. Національний календар щеплень.

Протипоказання до профілактичних щеплень. Несприятливі події після імунізації. Щеплення за станом здоров'я. Щеплення дітей з порушенням календаря. Організаційне забезпечення.

Тема 11. Профілактична медицина як основа діяльності сімейного лікаря. Скринінгові програми обстеження.

Латентний перебіг хронічних захворювань в практиці сімейного лікаря.

Профілактичний огляд згідно Наказу 27.08.2010 №728. Поняття про чутливість, специфічність, позитивне / негативне предиктивне значення методів діагностики. Реабілітація в практиці сімейного лікаря. Принципи надання реабілітаційної допомоги за К. Гутенбруннером Санаторно-курортний відбір в практиці сімейного лікаря.

Тема 12. Четвертинні превентивні заходи в роботі сімейного лікаря. Особливості роботи при веденні хворих з соматоформними вегетативними дисфункціями. Реабілітація. Ризики пацієнтів з функціональними захворюваннями та шляхи їх усунення. Класифікація функціональних захворювань органів травлення, сечовидільної, дихальної та серцево-судинної систем. Відмінність психосоматичних розладів від соматоформних вегетативних дисфункцій. Критерії скерування хворих до суміжних спеціалістів 2 рівня, в т.ч. психіатрів. Основні принципи комплексної терапії функціональних недуг. Четвертинні превентивні заходи у осіб з помилково встановленими функціональними захворюваннями.

Тема 13. Основи здорового харчування та боротьба з ожирінням. Оцінка стану здоров'я індивідууму.

Теоретичні основи здорового харчування. Розрахунок потреби організму в енергії та поживних речовинах. Вплив мікронутрієнтів на стан здоров'я. Керівництва програми CINDI щодо харчування. Ризики для здоров'я пов'язані з ожирінням. Медикаментозне лікування ожиріння. Покази до бариатричної хірургії. Оцінка стану здоров'я індивідууму за результатами функціональних тестів: за Апанасенком (2012), номограмою Більмана, за Гарвадським Степ-тестом, за тестом Купера.

Тема 14. Боротьба зі споживанням алкоголю, тютюнопалінням гіподинамією. Мотиваційне інтерв'ю в роботі лікаря загальної практики.

Оцінка негативного впливу алкоголю, тютюну на здоров'я та тривалість життя. Керівництва програми CINDI щодо боротьби з тютюнопалінням та зловживанням алкоголем. Методика проведення мотиваційного інтерв'ю. Покази до направлення к наркологу.

Тема 15. Системно теоретичні основи сім'ї. Комунікативні та психологічні аспекти діяльності сімейного лікаря.

Класифікація сімей, її функція, розвиток. Роль сімейного лікаря в адекватному функціонуванні сім'ї та вирішенні соціальних та медичних проблем. Правові, етичні аспекти діяльності лікаря при конфліктах, розлученні, домашньому насильстві, втраті та важкій хворобі члена сім'ї. Комунікативні правила проведення лікарського прийому, запрошень на огляд, повідомленні поганих новин.

Тема 16. Організація та надання невідкладної медичної допомоги в амбулаторних умовах. Розмежування функцій з закладами екстреної допомоги.

Задачі закладів ПМСД та служби екстреної допомоги у наданні послуг при невідкладних станах. Положення і основні цілі концепції МОЗ з реформування служби екстреної допомоги 2019 року. Показники ефективності роботи при невідкладній допомозі. Алгоритм дії ЛЗП при гіпертонічних кризах, підозрі на ГПМК, гострому коронарному синдромі, гострих респіраторних розладах та діареї у дітей молодшого віку.

Модуль 2 (3 рік)

Тема 17. *Управління хронічними неінфекційними захворюваннями. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основній серцево-судинній патології, в т.ч. при невідкладних станах.*

Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування, профілактика та невідкладна терапія ускладнень: гіпертонічної хвороби, ІХС, кардіоміопатій, міокардитів. Особливості лікування серцевої недостатності, стенокардії та аритмій в амбулаторних умовах. Антикоагулянтна терапія при фібриляції передсердь (алгоритм CHA2DS2Vas)

Тема 18. *Виконання сімейним лікарем програм первинної та вторинної профілактики атеросклерозу, артеріальної гіпертензії.*

Корекція спільних факторів ризику неінфекційних хронічних захворювань (НІЗ). Роль дієтичного харчування в профілактиці серцево-судинних захворювань (ССЗ). Скринінгові програми виявлення факторів ризику ССЗ. Стратифікація ризиків за таблицею SCORE (2016). Фармакотерапія дисліпідемії та артеріальної гіпертензії. Роль антиагрегантів та інших засобів у профілактиці тромбозів. Особливості антиагрегантної терапії при гострому коронарному синдромі, реабілітації постінфарктних хворих та осіб, які перенесли хірургічні втручання на коронарних судинах.

Тема 19. *Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих захворюваннях респіраторного тракту. Програми попередження застудних захворювань.*

Питання етіології захворювань верхніх та нижніх дихальних шляхів з вивченням основних методів виявлення вірусів та патогенів у харкотинні людини. Клініко-лабораторні та рентгенологічні методи вивчення змін при інфекціях верхніх та нижніх дихальних шляхів. Питання діагностики при атиповому перебігу. Покази до госпіталізації в стаціонар та до лікування в амбулаторних умовах, питання вибору антибактеріальних препаратів у різних клінічних ситуаціях. Буде приділена увага термінам терапії, оцінці ефективності та тривалості лікування хворих з цими захворюваннями. Буде зроблено акцент на особливості перебігу постгрипозної пневмонії, диференційна діагностика з туберкульозом, еозинофільним інфільтратом, дебютом ТЕЛА.

Тема 20. *Алгоритми діяльності сімейного лікаря при хронічних захворюваннях дихальної системи, в т.ч. при невідкладних станах.*

Проблема епідеміології обструктивних захворювань органів дихання в Україні, основні причини низької діагностики цих захворювань. Диференціальна діагностика з фіброзуючим альвеолітом. Дослідження функції зовнішнього дихання. Основні показники спіротесту. Питання клінічного перебігу бронхіальної астми та ХОЗЛ згідно стадій захворювання (за GINA, GOLD). Питання невідкладних станів та допомоги при загостреннях ХОЗЛ та бронхіальної астми. Будуть продемонстровані доставкові пристрої, висвітлена роль небулайзерної терапії у лікуванні бронхообструктивних захворювань. Будуть обговорені питання раціональної антибактеріальної терапії при інфекційному загостренні ХОЗЛ. Ведення загострення при ХОЗЛ та бронхіальній астмі, особливості надання допомоги як на амбулаторному етапі, так і на стаціонарному. Буде обговорено роль інгаляційних бета2-агоністів, системних та інгаляційних глюкокортикостероїдів в лікуванні загострення обструктивних захворювань.

Тема 21. *Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з фтизіатричною службою при веденні хворих на туберкульоз.*

Епідеміологія туберкульозу. Туберкулінодіагностика. Методика постановки і оцінки проби Манту з 2 ТО. Диференційна діагностика пост вакцинної та інфекційної алергії. “Віраж” туберкулінових проб. Категорії дітей і підлітків, яким проводять щорічну туберкулінодіагностику. Методи лабораторного виявлення мікобактерій туберкульозу. Визначення медикаментозної стійкості та її клінічне значення. Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання. “Обов'язкові” контингенти населення, які підлягають профілактичному обстеженню раз на рік. Варіанти тактичних дій для

установ загальної медичної мережі у виявленні туберкульозу. Диференціальна діагностика післявакцинного (БЦЖ) та інфекційного імунітету у дітей і підлітків. Організація амбулаторного лікування туберкульозу. Реабілітація хворих, які пройшли лікування туберкульозу.

Тема 22 Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях сечовидільної системи.

Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування, профілактика та невідкладна терапія ускладнень: пієлонефритів, гломерулонефритів, гострого циститу, амілоїдозу нирок, інтерстиціального нефриту. Типи гострої ниркової недостатності та основні їх причини. RIFLE та AKIN діагностичні критерії гострої ниркової недостатності. Фактори ризику хронічної ниркової недостатності, патофізіологічні та функціональні зміни при ХНН. Клінічні прояви ХНН. Ускладнення ХНН. Лікування артеріальної гіпертензії у хворих із ХНН, медикаментозна корекція анемії, водно-електролітного балансу. Немедикаментозне лікування ХНН (перитонеальний діаліз, гемодіаліз), покази та протипокази.

Тема 23. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях гастроентерологічній патології, в т.ч. при невідкладних станах.

Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування, профілактика та невідкладна терапія ускладнень: функціональної диспепсії, аерофагії, синдрому циклічного блювання у світі Римського консенсусу IV (2016). Хронічні гастрити: класифікації (Сідней, Хьюстон, Кіотський консенсус 2015, Маастрихтський консенсус IV), пептичних виразок шлунка та дванадцятипалої кишки, НПЗП-гастропатій, запальних та функціональних захворювань кишечника, вроджених та набутих захворювань кишечника, біліарного тракту.

Тема 24. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях опорно-рухового апарату, в т.ч. з застосуванням комплексної реабілітації.

Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: деформуючого остеоартриту, подагри (ACR/EULAR 2015), ревматоїдного поліартриту (ACR/EULAR 2010), анкілозуючого спондилоартриту. Ведення ЛЗП хворого на колагенози, васкуліти, реактивні артрити. Загальні принципи немедикаментозного лікування (фізіотерапія, курорти).

Тема 25. Патологія нервової системи в практиці сімейного лікаря. Проблеми знеболення.

Маршрут пацієнта з синдромом запаморочення, головними болями, невралгіями, болями в спині та шиї. Принципи лікування невропатичного болю та психалгій. Реабілітація хворих, які перенесли ГПМК в амбулаторних умовах. Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: хвороби Паркінсона розсіяного склерозу, міастенії, бокового аміотрофічного склерозу.

Тема 26. Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з ендокринологічною службою при веденні хворих на цукровий діабет. Патологія щитоподібної залози в загальній практиці.

Основний акцент на практичному занятті буде зроблено на методику проведення ТТГ та на фактори ризику ЦД. Особливу увагу приділено клінічному огляді, разом з аспірантами, хворих на ЦД 2 та 1 типу. З подальшим розглядом сучасних принципів лікування ЦД 2 типу. Практичне значення буде побудоване з клінічного огляду хворих на тиреотоксикоз, гіпотиреоз, аутоімунний тиреоїдит. Основний акцент буде зроблено на ранні клінічні прояви цих хвороб та їх диференційну діагностику.

Тема 27. Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих інфекційних захворюваннях. Взаємодія закладів первинної та спеціалізованої медичної допомоги при веденні хворих з ВІЛ/СНІД.

Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: дизентерії, сальмонельозу, амєбіазу, гострих кишкових токсикоінфекцій, гельмінтозів, гострих вірусних гепатитів, кору, кашлюка, дифтерії, токсоплазмозу, ерсиніозу, ботулізму, правця, ВІЛ/СНІД. Алгоритм дій при лихоманці, що затягнулась, жовтяниці. Взаємодія з лікарем-інфекціоністом, покази до госпіталізації. Проведення протиепідемічних заходів в осередках інфекцій.

Тема 28. Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з онкологічною службою при веденні хворих з новоутвореннями, в т.ч. крові.

Сучасні дані про етіологію злоякісних пухлин. Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування, профілактика: раку грудної залози, кишечника, шлунка, легень, стравоходу, передміхурової залози, матки, яєчників, шкіри, меланоми, нирок. Розподіл пацієнтів на клінічні групи та методика динамічного спостереження у співпраці з онкологом..

Тема 29. Обслуговування дитячого населення лікарями загальної практики. Алгоритми інтегрованого ведення хвороб дитячого віку.

Патронат за новонародженим. Оцінка фізичного, психомоторного, емоційного та соціального розвитку дитини за Наказом МОЗ №149 20.03.2008р. Грудне та штучне вигодовування немовлят. Алгоритми при виникненні гострих захворювань за протоколом інтегрованого ведення хвороб дитячого віку

Тема 30. Проблеми ментального здоров'я та зловживання наркотичними речовинами в практиці сімейного лікаря.

Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування, профілактика: шизофренії, біполярних розладів, епілепсії, опіатної, кокаїнової, амфетамінової наркоманії. Організація замісної терапії в амбулаторних умовах. Правові аспекти ведення психіатричних хворих та осіб з наркозалежністю. Попередження наркоманії в популяції.

3. Структура навчальної дисципліни

	Назви змістових модулів і тем	всього	практичні заняття	самостійна робота
	Модуль 1			
	Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я та принципи сімейного обслуговування населення. Історія впровадження сімейної медицини в Україні.	6	3	3
	Система підготовки та постійного навчання лікаря загальної практики в сучасних умовах.	6	3	3

	Соціальне значення діяльності сімейного лікаря.			
	Організація роботи сімейного лікаря. Основи інформаційного забезпечення ЦПМСД, амбулаторій сімейного лікаря. Електронні системи обліку пацієнтів. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.	6	3	3
	Доказова медицина. Протоколи та клінічні настанови в практичній роботі ЛЗП.	6	3	3
	Методи статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень. Робота з наукометричними базами.	6	3	3
	Принципи і види медичного страхування, діяльність сімейного лікаря в умовах страхової медицини.	6	3	3
	Концепція та основні відмінності паліативної медичної допомоги. Основні принципи та методи паліативної допомоги.	6	3	3
	Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Показники популяційного здоров'я та фактори, які на нього спливають	6	3	3
	Контроль факторів ризику основних неінфекційних захворювань. Сучасні методики стратифікація ризику пацієнта.	6	3	3
0	Вакцино- та інша імунопрофілактика історія, ефективність, організаційне забезпечення	6	3	3
1	Профілактична медицина як основа діяльності сімейного лікаря. Скринінгові програми обстеження. Реабілітація.	6	3	3
2	Четвертинні превентивні заходи в профілактичній роботі сімейного лікаря. Особливості роботи при веденні хворих з соматоформними вегетативними дисфункціями.	2	1	1
3	Основи здорового харчування та боротьба з ожирінням. Оцінка стану здоров'я індивідууму	4	2	2

4	Боротьба зі споживанням алкоголю, тютюнопалінням, гіподинамією. Мотиваційне інтерв'ю в роботі лікаря загальної практики.	6	3	3
5	Системно теоретичні основи сім'ї. Комунікативні та психологічні аспекти діяльності сімейного лікаря	6	3	3
6	Організація та надання невідкладної медичної допомоги в амбулаторних умовах. Розмежування функцій з закладами екстреної допомоги.	6	3	3
Модуль 2				
7	Управління хронічними неінфекційними захворюваннями. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основній серцево-судинній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	6	3	3
8	Виконання сімейним лікарем програм первинної та вторинної профілактики атеросклерозу, артеріальної гіпертензії.	6	3	3
9	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих захворюваннях респіраторного тракту. Програми попередження застудних захворювань.	6	3	3
0	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при хронічних захворюваннях дихальної системи, в т.ч. при невідкладних станах.	6	3	3
1	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з фтизіатричною службою при веденні хворих на туберкульоз.	6	3	3
2	Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях сечовидільної системи.	6	3	3
3	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях гастроентерологічній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	6	3	3
4	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях опорно-рухового апарату, в т.ч. з застосуванням комплексної	6	3	3

	реабілітації.			
5	Патологія нервової системи в практиці сімейного лікаря. Проблеми знеболення.	6	3	3
6	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з ендокринологічною службою при веденні хворих на цукровий діабет. Патологія щитоподібної залози в загальній практиці.	6	3	3
7	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих інфекційних захворюваннях. Взаємодія закладів первинної та спеціалізованої медичної допомоги при веденні хворих з ВІЛ/СНІД.	6	3	3
8	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з онкологічною службою при веденні хворих з новоутвореннями, в т.ч. крові.	6	3	3
9	Обслуговування дитячого населення лікарями загальної практики. Алгоритми інтегрованого ведення хвороб дитячого віку.	6	3	3
10	Проблеми ментального здоров'я та зловживання наркотичними речовинами в практиці сімейного лікаря..	6	3	3
	Диференційний залік (екзаман) з комп'ютерним тестуванням	6	3	3
	Усього	180	90	90

4. Теми лекцій

В програмі проведення лекцій не передбачене.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місце сімейної медицини в загальній структурі охорони здоров'я	3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	та принципи сімейного обслуговування населення. Історія впровадження сімейної медицини в Україні.	
2.	Система підготовки та безперервного навчання лікаря загальної практики в сучасних умовах. Соціальне значення діяльності сімейного лікаря.	3
3.	Організація роботи сімейного лікаря. Основи інформаційного забезпечення ЦПМСД, амбулаторій сімейного лікаря. Електронні системи обліку пацієнтів. Телемедицина в практиці сімейного лікаря.	3
4.	Доказова медицина. Протоколи та клінічні настанови в практичній роботі ЛЗП.	3
5.	Методи статистичної обробки результатів медико-біологічних досліджень. Робота з наукометричними базами.	3
6.	Принципи і види медичного страхування, діяльність сімейного лікаря в умовах страхової медицини.	3
7.	Концепція та характеристика паліативної медичної допомоги. Основні принципи та методи паліативної допомоги.	3
8.	Медико-соціальні аспекти здоров'я населення. Показники популяційного здоров'я та фактори, які на нього впливають.	3
9.	Контроль факторів ризику основних неінфекційних захворювань. Сучасні методики стратифікація ризику пацієнта.	3
10	Вакцино- та інша імунопрофілактика - історія, ефективність, організаційне забезпечення.	3
11	Профілактична медицина як основа діяльності сімейного лікаря. Скринінгові програми обстеження.	3
12	Четвертинні превентивні заходи в роботі сімейного лікаря. Особливості роботи при веденні хворих з соматоформними вегетативними дисфункціями. Реабілітація.	1
13	Основи здорового харчування та боротьба з ожирінням. Оцінка стану здоров'я індивідууму.	2
14	Боротьба зі споживанням малого алкоголю, тютюнопалінням, гіподинамією. Мотиваційне інтерв'ю в роботі лікаря загальної	3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	практики.	
15	Системно-теоретичні основи сім'ї. Комунікативні та психологічні аспекти діяльності сімейного лікаря.	3
16	Організація та надання невідкладної медичної допомоги в амбулаторних умовах. Розмежування функцій з закладами екстреної допомоги.	3
17	Управління хронічними неінфекційними захворюваннями. Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основній серцево-судинній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	3
18	Виконання сімейним лікарем програм первинної та вторинної профілактики атеросклерозу, артеріальної гіпертензії.	3
19	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих захворюваннях респіраторного тракту. Програми попередження застудних захворювань.	3
20	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при хронічних захворюваннях дихальної системи, в т.ч. при невідкладних станах.	3
21	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з фтизіатричною службою при веденні хворих на туберкульоз.	3
22	Алгоритм діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях сечовидільної системи.	3
23	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при найбільш поширеній гастроентерологічній патології, в т.ч. при невідкладних станах.	3
24	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при основних захворюваннях опорно-рухового апарату, в т.ч. з застосуванням комплексної реабілітації.	3
25	Патологія нервової системи в практиці сімейного лікаря. Проблеми знеболення.	3
26	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з ендокринологічною службою при веденні хворих на цукровий діабет. Патологія щитоподібної залози в загальній практиці.	3
27	Алгоритми діяльності сімейного лікаря при гострих інфекційних	3

№ з/п	Назва теми	Кількість
		годин
.	захворюваннях. Взаємодія закладів первинної та спеціалізованої медичної допомоги при веденні хворих з ВІЛ/СНІД.	
28	Компетенції діяльності сімейного лікаря та співпраця з онкологічною службою при веденні хворих з новоутвореннями, в т.ч. крові.	3
29	Обслуговування дитячого населення лікарями загальної практики. Алгоритми інтегрованого ведення хвороб дитячого віку.	3
30	Проблеми ментального здоров'я та зловживання наркотичними речовинами в практиці сімейного лікаря.	3
Усього		90

6. Самостійна робота

з/п	Тема	Кількість
		годин
1.	Варіанти організації роботи лікарів загальної практики в інших країнах.	3
2.	Лікарське самоврядування – його види та перспективи подальшого розвитку.	3
3.	Вплив сучасних інформаційних технологій на самоосвіту пацієнтів та взаємовідносини з постачальниками медичних послуг.	3
4.	Міжнародна практика створення клінічних настанов на засадах доказової медицини. Ієрархії доказів в дослідженнях, різновиди помилок.	3
5.	Пошук наукової інформації в глобальній мережі, в т.ч. наукометричних базах. Авторитетність публікацій в наукових журналах.	3
6.	Джерела фінансування страхової медицини.	3

з/п	Тема	Кількість годин
7.	Потреба в паліативній допомозі в популяції. Порядок надання хоспісної допомоги в амбулаторних умовах.	3
8.	Політика держави у галузі охорони здоров'я. Концепція громадського здоров'я і шляхи його реалізації.	3
9.	Роль сімейного лікаря в популяризації здорового способу життя. Роль державних програм у боротьбі з НІЗ.	3
10	Імунітет: основні поняття, структура імунної системи та її механізми.	3
11	Профілактичний огляд згідно Наказу 27.08.2010 №728 та його порівняння з рекомендаціями ePSS (Electronic Preventive Services Selector) від U.S. Preventive Services Task Force	3
12.	Класифікація функціональних захворювань органів травлення, сечовидільної, дихальної та серцево-судинної систем. Відмінність психосоматичних розладів від соматоформних вегетативних дисфункцій.	3
13.	Розрахунок потреби організму в енергії та поживних речовинах. Вплив мікронутрієнтів на стан здоров'я.	3
14.	Керівництва програми CINDI щодо боротьби з тютюнопалінням та зловживанням алкоголем.	3
15.	Роль сімейного лікаря в адекватному функціонуванні сім'ї та вирішенні соціальних та медичних проблем.	3
16.	Алгоритм дії ЛЗП при гіпертонічних кризах, підозрі на ГПМК, гострому коронарному синдромі, гострих респіраторних розладах та діареї у дітей молодшого віку.	3
17.	Особливості лікування серцевої недостатності, стенокардії та аритмій в амбулаторних умовах. Антикоагулянтна терапія при фібриляції передсердь (алгоритм CHA2DS2Vas)	3
18.	Роль дієтичного харчування в профілактиці серцево-судинних захворювань (ССЗ).	3
19.	Особливості перебігу постгрипозної пневмонії, диференційна	3

з/п	Тема	Кількість годин
	діагностика з туберкульозом, еозинофільним інфільтратом, дебютом ТЕЛА.	
20.	Дослідження функції зовнішнього дихання. Основні показники спіротесту. Питання клінічного перебігу бронхіальної астми та ХОЗЛзгідностадійзахворювання(заGINA,GOLD). Диференціальна діагностика з фіброзуючим альвеолітом.	3
21.	Туберкулінодіагностика. Методика постановки і оцінки проби Манту з 2 ТО. Диференційна діагностика пост вакцинної та інфекційної алергії. “Віраж” туберкулінових проб. Категорії дітей і підлітків, яким проводять щорічну туберкулінодіагностику.	3
22.	Типи гострої ниркової недостатності та основні їх причини. RIFLE та AKIN діагностичні критерії гострої ниркової недостатності. Фактори ризику хронічної ниркової недостатності, патофізіологічні та функціональні зміни при ХНН. Клінічні прояви ХНН. Ускладнення ХНН.	3
23.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, лікування, профілактика уражень печінки та лікування ускладнень цирозу в амбулаторних умовах.	3
24.	Загальні принципи діагностики і лікування колагенозів, васкулітів, реактивних артритів. Фіброміалгія в загальнолікарській практиці.	3
25.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: хвороби Паркінсона розсіянного склерозу, міастенії, бокового аміотрофічного склерозу.	3
26.	Сучасні протоколи ведення хворих на цукровий діабет в амбулаторних умовах.	3
27.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, критерії, лікування, профілактика: гострих вірусних гепатитів, кору, кашлюка, дифтерії, токсоплазмозу, ерсиніозу, ботулізму, правця.	3
28.	Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування: раку грудної залози, кишечника, шлунка,	3

з/п	Тема	Кількість
		годин
	легень, стравоходу, передміхурової залози, матки, яєчників, шкіри, меланом, нирок.	
29.	Оцінка фізичного, психомоторного, емоційного та соціального розвитку дитини за Наказом МОЗ №149 20.03.2008р. Грудне та штучне вигодовування немовлят.	3
30	Епідеміологія, диференціальна діагностика, принципи комплексного лікування, профілактика: шизофренії, біполярних розладів, епілепсії, опіатної, кокаїнової, амфетамінової наркоманії.	3
Усього		90

7. Медична (лабораторна) практика здійснюється під час роботи з хворими (в лабораторії)

№ з/п	Тема	Кількість
		годин
1.	Оволодіння методиками клініко-діагностичної гастроентерологічної лабораторії - інтралумінальний рН-моніторинг, C13-ізотопний дихальний тест,	10
2.	Засвоєння інструментальних, лабораторних методик за темою дисертації	10
3	Відвідування тренінг-семінарів, майстер-класів, ТУ з суміжної спеціальності, яка опікується контингентами хворих за темою дисертації	10
4	Асистенція професорам та доцентам кафедри при аналізі документації представленої на обласну (міську) КЕК	10
5	Участь в консультативному прийомі керівника, професорів та доцентів кафедри	20

8. Педагогічна практика здійснюється під час роботи на кафедрі

№ з/п	Тема	Кількість
		годин

1.	Відвідування практичних занять керівника, доцентів кафедри	10
2.	Робота по підготовці ведення занять - відбір та запрошення тематичного пацієнта, амбулаторної карти	10
3	Аналіз даних для метод розробок - пошук та оновлення джерел літератури, підготовка навчальних діаграм та таблиць	10
4	Підготовка слайдових варіантів лекцій.	10
5	Проведення практичних занять	20

7. Індивідуальні завдання: Участь у клінічних розборах, реферативні повідомлення, написання реферату, доповідь на науково-практичних конференціях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання невідкладної допомоги.

8. Завдання для самостійної роботи: опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацювання ситуаційних задач, моделювання клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. Методи навчання: вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультація); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (проведення експерименту, виконання графічних робіт, робота в клініці, проведення практики); пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні (надання готової інформації науковим керівником та її засвоєння аспірантами); метод проблемного викладу (навчання аспірантів на проблемних ситуаціях з метою підготовки до роботи в реальних умовах практичних лікувальних закладів); частково-пошуковий або евристичний (оволодіння окремими елементами пошукової діяльності: науковий керівник формулює проблему, аспіранти – гіпотезу); дослідницько-інноваційний (організація науковим керівником пошукової творчої діяльності аспірантів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань).

10. Методи оцінювання (контролю): усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання: оцінка з дисципліни (іспит) аспіранта складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит.

12. Форма поточного контролю успішності навчання: Форма поточного контролю успішності навчання.

Оцінка з дисципліни визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти із відповідних тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли здобувач вищої освіти знає зміст заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; вільно виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання дає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; виконує практичні завдання, відчуваючи

складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Критерії оцінювання

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим модульним контролем (ПМК), прийнятих рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Підсумковий модульний контроль є іспитом, що проводиться після завершення вивчення курсу навчальної дисципліни. Іспит передбачає написання лексично-граматичного тексту, бесіду з тем професійного спрямування, вивчених протягом курсу, і повідомлення про власне наукове дослідження. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час іспиту, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Бали за іспит додаються до балів за поточну навчальну діяльність. Отримані бали відповідають фіксованій шкалі оцінок: : оцінка «5» 200-180 бал, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

13. Методичне забезпечення навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів)

13. Рекомендована література

Основна (Базова)

1) «*«Алкогольний гепатит», «Аутоімунний гепатит», «Неалкогольна жирова хвороба печінки» - адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах за Наказом МОЗ*

України N 826 від 06.11.2014р. . "Про затвердження та впровадження медико-

технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при при хронічних

неінфекційних гепатитах" -

http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_826Gepatyty/2014_826_nakaz_Gepatyty.pdf

2) «*Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах – ведення диспенсії у*

дорослих» за Наказом МОЗ України N 600 від 03.08.2012р. -

http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_600/22_06_2012_kn.pdf

3) «*Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба - адаптована клінічна настанова,*

- заснована на доказах» за Наказом МОЗ України N 943 від 31.10.2013 -
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_943GERX/2013_943_kn_GERX.pdf
- 4) «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги: диспепсія» за
Наказом МОЗ України N600 від 03.08.2012р. -
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_600/19_07_2012_ukpmd.pdf
- 5) «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої)
медичної допомоги: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба» за Наказом МОЗ України N
943 від 31.10.2013 -
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_943GERX/2013_943_ukpmd_GERX.pdf
- 6) «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої)
медичної допомоги «Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки у дорослих»» за
Наказом МОЗ України N613 від 03.09.2014р. -
http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_613_PeptVyratzka_12paloi/2014_613ukpmd_PeptVyr.doc
- 7) ICPC-2 (International Classification of Primary Care): англійська версія -
www.kith.no/upload/2705/ICPC-2-English.pdf російська версія -
www.kith.no/upload/2705/ICPC_2-pager_Russian.pdf
- 8) Index of individual preventive measures from the USPSTF Preventive Services
Database.- web-link; <http://epss.ahrq.gov/ePSS/GetResults.do?method=search&new=true>
- 9) Textbook of family medicine / [edited by] Robert E. Rakel, David P. Rakel.—Ninth
edition. 2016. – ISBN 978-0-323-23990-5 - 1447 p. - Режим доступу: <https://>
- 10) The WORLD book of family medicine. - European ed. - Ljubljana : Stichting
WONCA Europe, 2015 - ISBN 978-961-281-983-5 - - Режим доступу:
<https://www.woncaeurope.org/sites/default/files/WorldBook2015.pdf>
- 11) White book on physical and rehabilitation medicine in Europe – Section of Physical
and Rehabilitation Medicine in conjunction with European Society for Physical and Rehabilitation
Medicine, September 2006 – 332 p
- 12) Абатуров О.Є., Височина І.П. (2009) Імунопрофілактика гострих
респіраторних вірусних інфекцій на сучасному етапі // Новості медицини и фармації,
17(291): 3–4. (www.mif-ua.com/archive/article/10329).
- 13) Алгоритм дії лікаря при наданні медичної допомоги дорослим хворим на
бронхіальну астму//Укр. мед. часопис. – 2014. - Т. 5 (103) – С.154-167.
(<http://www.umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2014/09/BA-1.pdf?upload=>)
- 14) Атлас інфекційних хвороб / [М.А. Андрейчин, В.С. Конча,
С.О. Крамарев та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина. – Тернопіль : ТДМУ, 2010. – 248 с.

- 15) Бялик О.Й. Основні збудники інфекційного загострення хронічного обструктивного захворювання легень // Український пульмонологічний журнал. — 2008. — № 2. — С. 9-12.
- 16) Василий Власов, Кирилл Данишевский. [Снова ходим по граблям.... // Медицинская газета (18.04.2008). Проверено 15 апреля 2012.
- 17) Визель А.А. «GOLD — 15 лет существования глобальной инициативы. Что нового?» www.remedium.ru/eng/journals/mc/.../MS_01_2013_Pol_03.pdf
- 18) ВІЛ-інфекція у дорослих та підлітків КН 2018-134 17.08.2018 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/2018_10_19_KN_VIL_.pdf
- 19) Вороненко Ю.В., О.Г. Шекеера, Н.В. Медведовська, В.В. Краснов The analysis of problem questions of existing system of training for primary link of health care (the literary review)// Сімейна медицина №3 (53), 2014 - С35-42.
- 20) Гиріна О.М. Сімейна медицина: Підручник; У 3 кн.- Кн. 1 Організаційні основи сімейної медицини / О.М. Гиріна, П.В. Грішило, Т.Г. Лемзякова та ін.; За ред. чл.-кор АМН України, проф. В.Ф. Москаленка, проф. О.М. Гиріної – К. : Медицина, 2007.- 392 с.
- 21) Глобальная стратегия диагностики, лечения и профилактики хронической обструктивной болезни легких / Пер. с англ. под ред. Чучалина А.Г. — М.: Издательский дом «Атмосфера», 2007. — 96 с.
- 26) Інфекційні хвороби у загальній практиці та сімейній медицині/За ред. М.А. Андрейчина. — Тернопіль: ТДМУ, Укрмедкнига, 2007. — 500 с.
- 27) Інфекційні хвороби: підручник / За ред. О.А. Голубовської. — К.: ВСВ «Медицина», 2012. — 728 с.
- 28) Капустник Ю. О. Фармакотерапія невідкладних станів у кардіології : навчальний посібник / Ю. О. Капустник, О. В. Власова. — Полтава: Бельдій С. П., 2013. — 333 с.
- 29) Кардиология. Национальное руководство / Под ред. Е.В. Шляхто. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. - 800с.
- 30) Класифікація функціональних розладів травлення за Римським консенсусом ІV (2016) (<http://health-ua.com/stati/gastroenterology/samoe-ozhidaemoe-sobyitie-goda-v-gastroenterologii-rimskie-kriterii-iv-funktsionalnyih-gastrointestinalnyih-rasstroystv.html>).
- 31) Кляритская И.Л., Мошко Ю.А. Монреальский консенсус по ГЭРБ 2006 года //КТЖ - 2006. - N3,- С:27-44. - <http://crimty.ru/Journal.files/7-2006-3/27.pdf>.
- 32) Липницкий Т.Н. Основы неотложной кардиологии (учебная монография). — Винница, 1995. — 251 с.

33) *Маевская Е.А. Хронический запор: тактика ведения на основе научных фактов// Фарматека. – 2014. - №14 - <http://www.pharmateca.ru/ru/archive/article/30101>*

34) *Методичні рекомендації з приводу консультування пацієнтів щодо основних засад здорового харчування (згідно з наказом МОЗ України № 16 від 14.01.2013 р.) // Міжнародний ендокринологічний журнал. - 2013. - № 5. - С. 138-147. - Режим доступу:*

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mezh_2013_5_23

35) *Москаленко В. Ф. Методологія доказової медицини: підручник / В. Ф. Москаленко, І. Є. Булах, О. Г. Пузанова. – Київ : Медицина, 2014. – 199 с.*

36) *Наказ МОЗ України 02.03.2016 № 152 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця" http://www.dec.gov.ua/mtd/_ihs.html*

37) *Наказ МОЗ України N 436 від 03.07.2006 „Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Кардіологія" <http://www.moz.gov.ua/ua/main/?docID=6401>*

38) *Наказ МОЗ України N 455 від 23.11.2014 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при Гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST» http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_455_GKS/2014_455nakaz_GKS.pdf*

- 39) Наказ МОЗ України N 597 від 15.06.2016 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при фібріляції предсердь"
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2016_597_fibrilPreds/2016_597_nakaz_fibrPreds.pdf
- 40) НАКАЗ МОЗ України від 07.11.2009 № 813 «Алгоритм надання медичної допомоги хворим на пандемічний грип, викликаний вірусом (А Н1/Н1 Каліфорнія)»
 (http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20091111_813.html).
- 41) Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 327 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при кашлі".
 (http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2015_327_Kashel/2015_327%20nakaz_kashel.doc).
- 42) НАКАЗ МОЗ України від 12.08.2009 року № 590 Про затвердження методичних рекомендацій «Принципи діагностики та лікування хворих на гострі респіраторні вірусні захворювання». (<http://www.moz.gov.ua/docfiles/N590.rar>).
- 43) Наказ МОЗ України від 03.03.2016 № 164 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без злезації сегмента ST"
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2016_164_GKSbezST/2016_164_nakaz_GKSbezST.pdf
- 44) Наказ МОЗ України від 08.10.2013 № 868 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі"
 (http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_868BA_dor_dit/2013_868nakaz_BA.pdf), Зі змінами наказ 16.04.2014 № 270
- 45) Наказ МОЗ України від 10.09.2014 № 638 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті"
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_638_hronPankr/2014_638_nakaz_HP.pdf
- 46) Наказ МОЗ України від 11.02.2016 № 90 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника" : АКН та УКП первинної, вторинної медичної допомоги -
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2016_90_Krona/2016_90_nakaz_Kron.pdf
- 47) Наказ МОЗ України від 11.04.2014 № 263 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті" –
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_263_revmat_artryt/2014_263_nakaz_RA.pdf

- 48) Наказ МОЗ України від 12.05.2016 №438 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації інтегрованого ведення хвороб дитячого віку
- 49) Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим на Гострий та хронічний гломерулонефрит з сечовим та нефритичним синдромом. (http://klevancrl.com.ua/moz/doc/Dod_593_1.7.htm)
- 50) Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим на тубуло-інтерстиціальний нефрит (http://www.moz.gov.ua/docfiles/3420_dodatky.zip)
- 51) Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим з нефритичним синдромом. (http://www.moz.gov.ua/docfiles/3420_dodatky.zip)
- 52) Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - протокол надання медичної допомоги хворим з артеріальною гіпертензією при ураженні нирок (http://www.moz.gov.ua/docfiles/3420_dodatky.zip)
- 53) Наказ МОЗ України від 12.12.2004 № 593 "Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нефрологія"" - Протокол надання медичної допомоги хворим з хронічною нирковою недостатністю (ХНН). (http://www.moz.gov.ua/docfiles/3420_dodatky.zip)
- 54) Наказ МОЗ України від 13.06.2016 № 564 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в частині профілактики серцево-судинних захворювань" - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2016_564_PSSZ/2016_564_YKPMO_PSSZ.pdf
- 55) Наказ МОЗ України від 19.03.2007 № 128 „Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Пульмонологія"
- 56) Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 "Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги".
- 57) Наказ МОЗ України від 23.11.2011 № 816 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги на

засадах доказової медицини – АКН та УКПМД «Гострий неускладнений цистит у жінок»
http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/816/2011_816_nakaz.pdf

58) Наказ МОЗ України від 24.05.2012 № 384 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії" - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/384_2012/2012_384_nakaz.pdf

59) Наказ МОЗ України від 27.06.2013 № 555 „Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при

хронічному обструктивному захворюванні легень"

(http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2013_555_HOZL/2013_555nakaz.pdf)

60) Онкологія: підручник / А.І. Шевченко, Г.В. Бондар, І.Й та ін. // Медицина, 2019
- 520с.

61) Основи внутрішньої медицини. Підручник в 3-х томах. – Передерій В.Г., Ткач С.М. – Вінниця, Нова книга, 2009.

62) Отчет о Киотском международном консенсусе по гастриту, ассоциированному с *Helicobacter pylori**// Сучасна гастроентерологій. – 2016. – Т.87, №1ю – С.35-53 - http://www.vitapol.com.ua/user_files/pdfs/gastro/gas87isgl-16-05.pdf

63) Охорона психічного здоров'я в амбулаторних умовах КН 2017-107 вересень, 2017 http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/AKN_OPZ.pdf

64) Перова Н.В., Метельская В.А. Рациональные подходы к назначению лечения дислипидемий при разном суммарном риске сердечно-сосудистых заболеваний и остром коронарном синдроме // Рациональная Фармакотерапия в Кардиологии/ - 2014;10(5) -540-

547. -http://rpcardio.com/upload/archive/pdf_articles/2014/5/rfk_5-2014%2852%29_12.pdf

65) Пневмонии (учебное пособие для студентов, интернов, врачей) /Дударь Л.В., Паневская Г.Н., Игнатонис Й.П., Доля Е.М., Жукова Н.В// К.: 2004 – 48с. (

66) Порівняйте свою їжу з «Тарілкою здорового харчування» 28 лютого 2017 -

Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/health/porivnjajte-svoju-izhu-z-tarilkoju-zdorovogo-harchuvannja>

67) Проект "Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) допомоги ОСТЕОАРТРОЗ" під редакцією Кравченка В.В. - (<http://webmedfamily.org/index.php/normativnaya-baza/mediko-tehnologicheskaya-dokumentatsiya/882-unifikovaniy-klinichnij-protokol-medichnoji-dopomogi-pri-osteoartrozi>)

68) Профилактика сердечно-сосудистых заболеваний: популяционная стратегия и индивидуализированные программы (на основе Европейских рекомендаций по профилактике сердечно-сосудистых заболеваний в клинической практике 2012) / В. В. Коваленко,

69) Профілактика, діагностика та лікування опортуністичних інфекцій та сугутніх хвороб у ВІЛ-інфікованих дорослих та підлітків КНп 2017-124 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/obg/AKN_oport.pdf

70) Психиатрия и наркология - учебник / В.Л. Гавенко, В.С. Битенский, В.А. Абрамов и др.; ... Год: 2015. Количество страниц: 512. ISBN: 978-617-505-422-2.

71) Психіатрія і наркологія - підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Битенский, В.А. Абрамов и др.; ... Год: 2015. Количество страниц: 512. ISBN: 978-617-505-422-2.

72) Психічні та поведінкові розлади (синдром залежності) внаслідок вживання опіоїдів КН 2017-102 http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/KN/AKN_PPR_Op.pdf

73) Рапорт С.И. и соавт. - рН_метрия пищевода и желудка при заболеваниях верхних отделов пищеварительного тракта / Под ред. академика РАМН Ф.И. Комарова. – М.: ИД МЕДПРАКТИКА-М, 2005, 208 с.

74) Рекомендації з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності Асоціації кардіологів України та Української асоціації фахівців із серцевої недостатності / Л.С. Воронков, К.М. Амосова, А.Є. Багрий, Г.В. Дзяк та ін. // Укр. кард. журн. — 2014. — № 1 (дод.). — С. 5-44. - http://journal.ukrcardio.org/wp-content/uploads/2013/01D/3_1d_2013.pdf

75) Рентгенологическое исследование грудной клетки – практическое руководство/атлас. Под редакцией Матиаса Хофера (перевод с английского) – Москва, Мед.лит., 2008 – 224 с.

76) Реформа системи охорони здоров'я (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України) - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya>

77) Розробка локального протоколу паліативної медичної допомоги при лікуванні хронічного больового синдрому (методичні рекомендації) (38.16/79.16) - http://mtd.dec.gov.ua/images/doc/LokProt/Met_poliat.pdf

78) Ройтберг Г.Е., Струтынский А.В. Внутренние болезни. Система органов дыхания. М.:Бином, 2005. – 464с.

79) Силантьева Т.С., Казимирко В.К. и др. Подагра в практике врача-интерниста // Украинський ревматологічний журнал - No 3 (61) - 2015. – С.49.- 52 - (<http://www.rheumatology.kiev.ua/wp/wp-content/uploads/2015/10/943.pdf?upload=>)

80) Симчик Х. С., С. В. Федоров Безперервний професійний розвиток лікаря як ключовий напрям післядипломної освіти // Вдосконалення вищої медичної освіти, 2017 №2 -

С.68-72

- 81) *Сімейна медицина: енцикл.: у 5 т./ред.: В. Г. Передерій, Є. Х. Заремба. - 2005 -*
- Т 1: Внутрішні хвороби: у 2 кн., Кн. 1: Хвороби органів кровообігу. Ревматичні хвороби. Хвороби органів дихання. Хвороби ендокринної системи. - К.: Здоров'я, 2005. - 768 с.*
- 82) *Сімейна медицина: У 3 кн. — Кн. 1: Загальні питання сімейної медицини: Підручник для мед. ВНЗ IV рів. акред. Затверджено МОН, Рекомендовано МОЗ / За ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасісшвілі, Г.С. Попік. — К., 2013. — 672 с. - Розділ 6. Профілактика найпоширеніших захворювань терапевтичного профілю.*
- 83) *Спирография для профессионалов. Пособие для врачей. – Старшов А.М. , Смирнов И.В. – Москва, «Познавательная книга пресс», 2003 – 76с.*
- 84) *Ткач С.М. Эффективность мультикомпонентного пробиотика в лечении синдрома раздраженного кишечника и антибиотикоассоциированной диареи // Сучасна гастроентерологія. - 2014. - № 81(1). - С.66-72 - http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/SGastro_2015_1_11.pdf*
- 85) *Ткач С.М. Функциональная диспепсия: современные подходы к диагностике и лечению.// Укр. мед часопис – 2016 – Т.114, № 4). – С.47-57. - <http://www.umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2016/09/3102.pdf?upload=>*
- 86) *Ткач С.М. Эффективность и безопасность гепатопротекторов с точки зрения доказательной медицины // «Здоров'я Україна »№ 6/1 2009. - <http://health-ua.com/articles/3679>*
- 87) *Ткаченко В.І. Історія розвитку та сучасний стан первинної медичної допомоги за кордоном та в Україні, нормативно-правова база впровадження сімейної медицини в Україні // СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА №3 (59), 2015 - С12-17 .*
- 88) *Україна підписала угоду з Всесвітньою організацією сімейних лікарів (WONCA) 06.03.2017 - http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20170306_c.html*
- 89) *Устінов О.В. Алгоритм дії лікаря при наданні медичної допомоги хворим на ревматоїдний артрит //Укр. медичний часопис. - 2014. - № 4 (102) - (<http://www.umj.com.ua/article/76831/algoritm-dii-likarya-pri-nadanni-medichnoi-dopomogi-xvorim-na-revmatoidnij-artrit?pdf>)*
- 90) *Устінов О.В. Лікарі первинної ланки переходитимуть на кодифікацію за ІСРС-2 // Український медичний часопис, 03 липня 2017. - <http://www.umj.com.ua/article/105738/likari-pervinnoyi-lanki-perehoditimut-na-kodifikatsiyu-za-isrs-2>.*

- 91) Хаустова О.О. Психосоматичний підхід до порушень вегетативної нервової системи у загальній лікарській практиці// *Neuronews*. 2016 - №2 - С.35 - Режим доступу:
<https://neuronews.com.ua/uploads/files/2016/2-1/1321256216.pdf>
- 92) Хегглі Р. Дифференціальна діагностика внутрішніх захворювань. М.: Інженер, 1993. - 794 с.
- 93) Хронический панкреатит: современное состояние проблемы/ Т.Д. Звягинцева, И Шаргород // *News of medicine and pharmacy*. - 2011. - № 358(Гастроэнтерология) - http://www.mif-ua.com/archive/article_print/16584
- 94) Цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих КН 2014-1021 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2014_1021_CD1_dor/2014_1021_AKN_CD1_dor.pdf
- 95) Цукровий діабет 2 типу КН 2012-1118 - http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2012_1118/2012_1118AKN.pdf
- 96) Черешнюк Г.С., Черешнюк Л.В. «Організаційні основи сімейної медицини» Посібник - Донецьк: Видавничий дім «Заславський», 2014. – 184 с.
- 97) Чернобровий В.М. , Мелащенко С. Г. Урсодезоксихолева кислота: клінічна практика (минуле та сьогодення) // *Сучасна гастроентерологія*. - 2014. - № 1. - http://www.vitapol.com.ua/user_files/pdfs/gastro/gas75i14.pdf
- 98) Чернобровий В.М. Загальна практика - сімейна медицина: основи інформатики, доказова медицина, скринінг-діагностика, диспансеризація, телемедицина [Текст] : (посіб. для студ. - випускників, лікарів - інтернів, лікарів заг. практики - сімейн. медицини) / В. М. Чернобровий. - Вінниця : Діло, 2011. - 83 с
- 99) Чернобровий В.М. Розділ 3. Основи інформаційного забезпечення. Застосування телемедицини. Доказова медицина. Скринінг-діагностика та диспансеризація. В кн: Сімейна медицина: У 3 кн. — Кн. 1: Загальні питання сімейної медицини: Підручник для мед. ВНЗ IV рів. акред. Затверджено МОН, Рекомендовано МОЗ / За ред. О.М. Гиріної, Л.М. Пасієшвілі, Г.С. Попік. — К., 2013. — 672 с.
- 100) Чернобровий В.М., Мелащенко С.Г., Ткачук Т.М. «Здоров'я, передхвороба, хвороба: медико-соціальні аспекти та оцінка. Фактори ризик. Превентивна медицина» Посібник – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013 – 80с.
- 101) Швець Н.І., Підаєв А.В., Бенца Т.М., Миронець В.І., Федорова О.О., Маланчук Т.О. Еталони практичних навиків з терапії. Науково-медичних посібник з терапії К.: Главмеддрук, 2005. – 540с.
- 102) Швець Н.І., Підаєв А.В., Бенца Т.М., Федорова О.О., Миронець В.І. Неотложные состояния в клинике внутренней медицины. Учебное пособие. - К., 2005. – 752с

103) Шуба В.Й. *Остеоартроз: рання діагностика та лікування* // *Укр. медичний часопис*. – 2016. - №1(111). – С.59-65.

17. Інформаційні ресурси

1. <http://mtd.dec.gov.ua/index.php/uk/haluzevi-standarty-ta-klinichni-nastanovy>
2. <https://www.nice.org.uk/>
3. <https://www.aafp.org/>
4. <https://www.sign.ac.uk/>
5. <http://www.escardio.org/>
6. <http://www.escardio.org/guidelines>
7. <http://www.straghesko.kiev.ua/>
8. www.meduniver.com
9. <http://www.innerbody.com/>
10. www.ncbi.nih.gov/pubmed
11. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100402_297.htm